

2008-06-27

Dnr 404-7865-08

Taxa för s.k. begravningsclearing 2009

Allmänna utgångspunkter

Samhällets ansvar för begravningsverksamheten fullgörs av församling eller kyrklig samfällighet inom Svenska kyrkan eller – efter regeringens beslut – av kommun. Ansvaret innebär bland annat att dessa huvudmän utan kostnad för dödsboet ska tillhandahålla följande tjänster för den som var folkbokförd inom huvudmannens verksamhetsområde:

- gravplats eller motsvarande på allmän begravningsplats under en tid av 25 år,
- gravsättning inklusive gravöppning, återfyllning och iordningställande av öppnad grav,
- transport från det att huvudmannen övertagit ansvaret för stoftet till dess att gravsättning har skett, med undantag av transport för gravsättning utanför huvudmannens förvaltningsområde, om inte transporten beror på avtal om tillhandahållande av särskilda gravplatser,
- kremering,
- lokal för förvaring och visning av stoftet, samt
- lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler.

Verksamheten finansieras genom att alla som är folkbokförda i landet ska betala en inkomstrelaterad avgift till respektive huvudman.

Begravning på allmän begravningsplats utanför folkbokföringsområdet är möjlig, men det föreligger inte någon ovillkorlig rätt till detta. Förutsättningen för att ett sådant önskemål ska tillgodoses är att den mottagande huvudmannen (förrättningshuvudman) har tillgång till gravmark och medger att annan än den som är folkbokförd inom förvaltningsområdet bereds gravplats där. Vid begravning på en annan ort än hemorten svarar huvudmannen för det förvaltningsområde där den avlidne var folkbokförd vid dödsfallet (folkbokföringshuvudman) för kostnaderna för de tjänster som ingår i begravningsverksamheten och som tillhandahålls av förrättningshuvudmannen. Ersättningen mellan huvudmännen regleras i en rikstäckande taxa för begravningsclearing som fastställs av Kammarkollegiet enligt begravningsförordningen (1990:1147). Ersättningen ska betalas med de belopp som fastställs för varje tjänst som ingår i begravningsverksamheten. Transport av den avlidne till förrättningshuvudmannen omfattas inte av huvudmännens ansvar, utan får bekostas av dödsboet.

2008-06-27

Dnr 404-7865-08

Gravsättning kan också ske på enskild begravningsplats, dvs. på begravningsplats som inte är anordnad av församling, kommun eller annars av det allmänna. Även innehavare av enskild begravningsplats är berättigad till ersättning med de belopp som fastställs för tillhandahållandet av tjänster i begravningsverksamheten.

I de fall den avlidne inte tillhörde något kristet trossamfund är huvudmannen skyldig att tillhandahålla särskild gravplats. Behovet av särskilda gravplatser är ännu inte så stort att sådana anordnats inom alla förvaltningsområden. I stället kan skyldigheten fullgöras genom avtal med en huvudman för ett närbeläget förvaltningsområde. Kostnaderna regleras genom taxan för begravningsclearing om inte huvudmännen träffat avtal om ersättning vid sidan om clearingtaxan. Avgift får inte tas ut av dödsboet för transporten till förrättningshuvudmannen.

Enligt 46 – 48 §§ begravningsförordningen (1990:1147) ska Kammarkollegiet senast den 1 september för följande kalenderår fastställa en taxa enligt vilken ersättning ska betalas för tjänster som avses i 9 kap. 6 § begravningslagen (1990:1144). Taxan ska grundas på ett underlag som visar den beräknade kostnaden för de olika tjänsterna. Vid utformningen av taxan får det särskilt beaktas om den faktiska kostnaden för en viss tjänst regelmässigt och i väsentlig mån överstiger den beräknade kostnaden till följd av geografiska faktorer, särskilda begravnings seder eller andra förhållanden. Kammarkollegiet ska samråda med huvudmännen i fråga om underlaget.

Taxan är enligt lag tvingande för huvudmännen.

I förarbetena till begravningslagen (prop. 1998/99:38 s. 121 ff.) framhåller regeringen bland annat att omfattningen av de tjänster som förrättningshuvudmannen tillhandahåller i en clearingsituation ska motsvara vad huvudmannen normalt tillhandahåller. Enligt propositionen innebär en gemensam rikstaxa för begravningsclearingen att ersättningen för tjänsterna kommer att utgöra ett genomsnitt av de faktiska kostnader som förekommer. Några huvudmän kommer att få en högre ersättning än vad deras egna kostnader uppgår till, medan det omvända förhållandet kommer att gälla för andra. Clearingtaxan bygger alltså på schabloniserade självkostnader för de tjänster som utan kostnad ska tillhandahållas ett dödsbo.

Samråd om clearingtaxan

Inför fastställande av taxan för 2009 har Kammarkollegiet sänt remiss till 52 remissinstanser. I remissen frågar kollegiet dels om beloppen i de nuvarande föreskrifterna är rättvisa eller behöver justeras, dels om föreskrifterna medfört tillämpningssvårigheter i något avseende.

Fjorton skriftliga remissyttranden har kommit in. Synpunkter har också lämnats muntligt vid kollegiets samrådsmöte den 2 juni 2008 med Stockholms kyrkogårdsförvaltning, Svenska kyrkan, Svenska kyrkans församlingsförbund och Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund (SKKF); de tre senare har även kommit in med skriftliga yttranden.

2008-06-27

Dnr 404-7865-08

Cirka hälften av dem som svarat på remissen har anfört att taxorna för begravningsclearing bör ses över. Vidare har ett par remissinstanser anfört att föreskrifterna är svåra att tillämpa när det gäller transporter.

Följande synpunkter har kommit fram i remissvaren och vid samrådsmötet.

Är beloppen i clearingtaxan rättvisa eller behöver de justeras i något avseende?

Av ingivna remissvar framgår att ungefär hälften anser att en översyn av nuvarande taxor bör göras och taxorna anpassas till gällande kostnadsläge och den tillämpningspraxis som har utvecklats under åren.

Speciellt taxan för tillhandahållande av gravrätt för kistgrav bör justeras uppåt, anser en huvudman.

En annan huvudman anser att samtliga taxor inom begravningsclearingen bör vara indexreglerade.

En huvudman har tagit upp problemet då den avlidne under den sista tiden av sitt liv flyttat till äldreboende eller sjukhem i annan församling. Inflyttningsförsamlingen kan då få betala begravningsclearing för avliden som bott i församlingen ett kort tag. Huvudmannen undrar om kollegiet kan införa någon form av tidsgräns, t.ex. ett år, för boendetiden i den nya församlingen innan clearingkravet inträder, för de människor som flyttar till äldreboende eller sjukhem. Med en sådan lösning så skulle en stor del av detta problem bli löst.

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, SKKF anser att nuvarande taxa för kremation är för låg. SKKFs utredning visar att taxan för kremering bör ligga på 2 400 kr räknat i 2009 års penningvärde och beräknat för ett krematorium som utför under 1 000 kremeringar per år. Utredningen visar att personalkostnaderna tillsammans med energi-, service- och underhållskostnader är de kostnader som har störst påverkan på totalkostnaden. SKKF föreslår att taxan för kremering höjs till 2 400 kr per kremering. Med detta instämmer Svenska kyrkans Församlingsförbund och Stockholms Kyrkogårdsförvaltning. Det är också SKKFs uppfattning att övriga taxor ändras i enlighet med det förslag som Svenska kyrkans Församlingsförbund föreslagit.

Församlingsförbundet och SKKF har lämnat förslag på taxerevideringar i olika delar. Församlingsförbundet vidhåller dessa rekommendationer. De bygger på uppfattningen att gällande taxor börjar bli inaktuella. Kostnadsuppräknningar bör göras löpande. Vidare saknas såväl miljöhänsyn som effektivitetsincitament i gällande taxekonstruktion.

2008-06-27

Dnr 404-7865-08

Har föreskrifterna medfört tillämpningssvårigheter i något avseende?

Ett par huvudmän anser att clearingtaxan för transport är svårtolkad och att det skulle behöva klargöras vem som ska betala vissa transporter. I storstäderna är det ett speciellt problem att flera olika huvudmän kan vara inblandade.

Övrigt

Vid samrådsmötet 2007 med deltagare från Stockholms kyrkogårdsförvaltning, Svenska kyrkan, Svenska kyrkans Församlingsförbund och Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund framförde deltagarna önskemål om en heltäckande översyn av taxan. De åtog sig att gemensamt till kollegiet lämna ett motiverat förslag till reviderad taxa i sådan tid, att förslaget kunde skickas ut på en bred remiss till huvudmännen.

Förslag till revidering av clearingtaxan lämnades väl sent till kollegiet med hänsyn till önskvärd remisstid för huvudmännen. Vidare var underlaget, enligt kollegiets bedömning, inte tillräckligt utförligt för att remissinstanserna skulle kunna kritiskt bedöma förslaget. Till detta kommer att regeringen nyligen tillsatt en utredning om begravningsfrågor. I utredningsförslaget ingår bland annat att analysera hur den nuvarande utformningen av begravningsclearingen fungerar och föreslå förenklingar. Mot bakgrund av nu redovisade omständigheter stannade kollegiet för att inte sända ut de inkomna förslagen till justeringar av clearingtaxan på remiss.

Förslag till clearingtaxa för 2009

Ersättningen enligt taxan ska utgöra ett genomsnitt av de faktiska kostnaderna för de olika tjänsterna i olika delar av landet. Av 52 remissinstanser är det bara sju stycken som uttryckligen uttalat att en justering bör ske. Sex stycken har däremot uttalat att de anser att beloppen är rättvisa eller att de inte har några synpunkter. Det underlag som Kammarkollegiet har tillgång till ger inte en tillräckligt tydlig bild av de faktiska kostnader som förekommer. Regeringen har tillsatt en utredning som bl.a. kommer att analysera begravningsclearingen. Mot bakgrund av detta finner Kammarkollegiet att nuvarande taxa bör fastställas att gälla oförändrad 2009.